

MESTSKÉ
DIVADLO
ŽILINA

David Gieselmann

preklad **Lubomír Vajdička**
dramaturgia **Martin Gazdík**
scéna **Jozef Ciller**
kostýmy **Marija Havran**
hudba **Róbert Mankovecký**
réžia **Lubomír Vajdička**

účinkujú
Iveta Pagáčová
Braňo Bačo
David Uzsák
Tajna Peršić
Michal Tomasy
Ján Dobřík
Anna Nováková
Juliána Olhová

slovenská premiéra
3. júna 2017
124. premiéra
Mestského divadla Žilina
Mestské divadlo Žilina
Horný val 3, 01001 Žilina
vstupenky po-pia: 14:00-18:00
a hodinu pred predstavením
pokladňa tel 041 381 0000
mob 0903 510 671
e-mail pokladna@divadlozilina.eu
web www.divadlozilina.eu

RÁDIO REGINA®

RÁDIO_FM

David Gieselmann HOLUBY (Die Tauben)

preklad

Lubomír Vajdička

dramaturgia

Martin Gazdík

scéna

Jozef Ciller

kostýmy

Marija Havran

hudba

Róbert Mankovecký

réžia

Lubomír Vajdička

predstavenie vedie **Katarína Škerenčáková**

technické zabezpečenie inscenácie

pod vedením **Juraja Špaleka** realizovali

svetlá **Andrej Pekár, Juraj Špalek**

zvuk **Luboš Tomaščík, Lukáš Magoč**

stavba scény **Ján Štubňa,**

Eduard Poláček, Anton Mlacek

rekvizity **Ján Štubňa**

garderóba **Erika Gerecová**

masky **Lucia Gerecová,**

Dominika Sedláková

Uvádzané so súhlasom Rowohlt Verlag GMBH – Theater Verlag.

David Gieselmann (1972)

Narodil sa v Kolíne nad Rýnom a vyrástol v hessenskom Darmstadte. Vyštudoval scénické písanie na umeleckej škole Hochschule der Künste v Berlíne (1994–1998). Svoje prvé hry inscenoval na malých nezávislých scénach v Berlíne. V roku 1999 sa zúčastnil medzinárodného fóra mladých dramatikov International Residency of Playwrights a Week of New German Playwrights v londýnskom Royal Court Theatre. V tomto divadle bola v roku 2000 vo svetovej premiére uvedená jeho najznámejšia a najhrávanejšia hra *Pán Kolpert*, ktorá sa neskôr inscenovala na mnohých európskych i amerických scénach. Na Slovensku ju v Divadle Aréna v roku 2003 naštudoval Marián Amsler. V roku 2009 Gieselmann napísal na objednávku berlínskeho divadla Schaubühne am Lehniner Platz hru *Holuby*, ktorú s veľkým úspechom u divákov režíroval Marius von Mayenburg. Ide o prvú časť „Trilógie miznutia“ – čo je súhrnný názov pre tri obsahovo nezávislé hry s obdobnou tematikou: *Holuby (Die Tauben)*, *Nepravý zajac (Falscher Hase)*, *Problémový medveď (Der Problembär)*. Za hru *Über Jungs* (2013) získal David Gieselmann na festivale Heidelberger Stückemarkt 2013 cenu za Najlepšiu hru pre mládež. Okrem ďalších divadelných hier píše David Gieselmann tiež pre rozhlas (*Blaubeugen, Der Android, Caruso duscht*) a je autorom libreta opery *Onyx Hotel* (hudba Alexander Kukelka, réžia Christian von Treskow), ktorá mala premiéru v Theater Erlangen (2007). David Gieselmann je takisto aktívnym bloggerom a na svojom blogu popticker komentuje dianie v súčasnej pop-music. Gieselmann žije v Hamburgu.

V tlači ste často vyzdvihovalý ako mimoriadny zjav na nemeckej divadelnej scéne, pretože píšete komédie – aké úskalia to so sebou prináša, byť nemeckým autorom komédií?

Ťažko povedať. Bez toho, že by som to nejak plánoval, objavil som ako nemecký autor komédií niečo ako medzeru na trhu, ktorá na druhej strane funguje skôr v zahraničí. Moje hry sú totiž takmer vždy úspešnejšie inde než v Nemecku. V divadlách v našej krajine je komédia často podceňovaná ako žáner, ktorý môže baviť, ale nie niečo dôležité rozprávať alebo tematizovať.

Aký je podľa vás zmysel umenia (a špecificky divadla)? Táto otázka môže vyzeráť banálne, myslím ale, že by bolo dobré (a nielen preto, aby umenie obhájilo svoje dotácie) nájsť na ňu hodnovernú odpoveď.

Aby som na túto otázku odpovedal pokiaľ možno čo najpoctivejšie, môžem vymenovať pár nárokov, ktoré mám na dobrú divadelnú hru a ktoré sa snažím uplatňovať. Nejaký zmysel umenia alebo divadla vážne nedokážem definovať. Divadlo je pre mňa v každom prípade jednou z možností, ako každodenné, banálne, pochopiteľné situácie v priebehu hry definovať a nenápadne stupňovať, až kým nie sú banálne alebo každodenné, ale vďaka dramaturgii hry napriek tomu pochopiteľné. V tomto zmysle tiež veľmi verím základnému pravidlu Simona Stephensa: divadlo má byť o ľuďoch. Môžete napísať báseň alebo pieseň o strome, ale divadelná hra nemôže byť postavená takto. Divadelná hra pojednáva hlavne a predovšetkým o ľuďoch.

Aké spoločenské postavenie má pre vás divadlo v dnešnej dobe?

Keď to dobre vyjde, môže byť divadlo pre svojich tvorcov súčasťou ich identity. A pre diváka sa môže stať miestom stretnutí, priestorom uprostred spoločnosti, v ktorej sa na scéne, za ňou i pred ňou stretávajú ľudia, ktorí sú si sympatickí, ktorí spolu zdieľajú spoločné zážitky. Nie je to toľko ľudí ako napríklad na futbale, ale zážitky sú podstatne špecifickejšie ako pri góle na jedna nula.

Hovorí sa, že divadlo má korene i povahu rituálu. Čo ale zostalo z onoho rituálu? Môže napr. ešte dnes divadlo ponúknuť nejakú katarziu?

Rituálom je divadlo vlastne stále už len tým, že existuje určitý dohovor, jedni sa posadia a druhí pre nich hrajú nejaký príbeh. Princíp katarzie určite nie je v dnešnej dobe hlavným a najsledovanejším zámerom dramaturgov, ale na druhej strane by sa dala katarzia zhrnúť do jednoduchej definície obdobne ako rituál: dívať sa na postavy, ktoré prežívajú niečo, čo si človek sám potom odžiť nemusí.

osoby a obsadenie

Gerlinde Bertrandová

Iveta Pagáčová

Robert Bertrand, jej muž /

François Bertrand

Braňo Bačo

Helmar Bertrand

David Uzsák

Natalie Vossová

Tajna Peršić

Holger Voss, jej muž

Michal Tomasy

Dr. Erich Asendorf, psychiater

Ján Dobrík

Heidrun / Libgart Reichertová

Anna Nováková

Silja van der Vries

Juliána Ol'hová

bulletin zostavil **Martin Gazdík**

grafický dizajn **Marcel Benčík**

riaditeľ divadla **Anton Šulík**

umelecký šéf **Eduard Kudláč**

šéfkva výpravy **Eva Kudláčová–Rácová**

Kde hľadáte inšpiráciu pre svoje hry? Ako si vyberáte námety?

Látku si vyberám často až v druhom kroku. Na začiatku je väčšinou nejaká melódia, rytmus dialógu, zárodok scény, situácia, detail. Z toho vychádzam a postupne zväčšujem pôvodný materiál. Pustím sa do divokého písania, a potom priebežne zistím, že takto to ďalej nepôjde. Že to nepripravené písanie už nestačí. Až potom sa takzvané pripravujem. Vyberiem si látku a tému k tomu, čo som tak navivoko rozpísal. V ojedinelých prípadoch sa z toho potom už vyliahne hotová hra. Poriadne o nej premýšľam vlastne až vo fázi prerábania, ktorá pri mojom štýle písania zaberie tak dve tretiny celého času.

Máte nejaké divadelné pranie?

Mne by stačilo, keby mala komédia väčšiu váhu.

časť rozhovoru s Davidom Gieselmannom uverejnenom v časopise Svět a divadlo 5/2009 (z češtiny preložil mg)

Mobbing

Mobbing je druh rafinovaného šikanovania na pracovisku. Samotný pojem mobbing má základ v angličtine (mob = hromadne napadnúť, dotierať) a používa sa tiež v etológii (zaviedol ho Konrad Lorenz), kde opisuje správanie zvierat, kedy si zvieracie spoločenstvá (napr. stádo) bráni svoje územie pred votrelcom tým, že na neho ako celok útočí.

Mobbing označuje najrôznejšie formy znepríjemňovania života na pracovisku. Ide zväčša o útoky skupiny proti jednotlivcovi. Charakteristická je pre nich skrytosť, rafinovanosť a zákernosť. Pri rozhodovaní, či už ide o mobbing sa používajú tzv. Leymannove pravidlá: za mobbing možno považovať iba správanie, ktoré sa objavuje aspoň 1x týždenne po dobu minimálne 6 mesiacov. Niekedy býva pod mobbing zaraďované aj sexuálne obťažovanie na pracovisku, iné poňatie mobbing vymedzuje ako zlé zaobchádzanie bez sexuálnej či rasovej príčiny. Podľa výsledkov výskumu z roku 2002 je obeťou mobbingu 4-8 % pracujúcich.

Inou variantou šikanovania na pracovisku je tzv. bossing. Je špecifický tým, že šikanovania sa dopúšťa nadriadený pracovník. Bossing je psychické šikanovanie v zamestnaní, ktorého sa dopúšťa na svojom podriadenom nadriadený pracovník. Ide teda o správanie nadriadeného, ktoré poškodzujú podriadeného pred jeho kolegami, sťažuje či znemožňuje mu jeho prácu. Bossing sa samozrejme vyvíja a stupňuje. Táto šikana zhoršuje vzťahy na pracovisku a zvyšuje kult osobnosti vedúcich.

Niektoré z prejavov bossingu (mobbingu): prehnané kontrolovanie plnenia povinností alebo dochádzky | neschválenie dovolenky | arogantné správanie | slovné urážky | nedocenenie práce či častá a neoprávnená kritika | zosmiešňovanie pred kolegami | zadávanie príliš zložitých úloh (na ktoré nemá podriadený kvalifikáciu alebo sú nesplniteľné) | zabraňovanie prístupu k informáciám (napr. od nadriadených) | nemožnosť vyjadriť svoj názor alebo predniesť svoje návrhy | privlastňovanie práce podriadeného jeho šéfom | sexuálne obťažovanie | bezdôvodné vyhrážanie výpoveďou (ukončením služobného pomeru) | rôzne naschválly (odobratie kancelárskych potrieb atď.) | nadmiera nadčasov | preberanie drobných chybičiek, ktoré sa u ostatných prehládajú

Holub domáci (Columba livia domestica)

Holub domáci – Columba livia f. domestica (Linné, 1758) – je potomkom divoko žijúceho holuba skalného – C. livia (Gmelin, 1789). Existujú však viac či menej podložené teórie, podľa ktorých sa na vzniku holuba domáceho podieľalo viacero divokých predkov, zvlášť ázijský holub snežný (C. leucolata) a horský (C. rupestris), západoafrický holub guinejský (C. guinea), a dokonca vyhytný americký holub stáhovavý (Ectopistes migratorius).

Holuby majú domov v miernej časti palearktiskej oblasti. Predpokladá sa, že k prvým domestikáčnym pokusom došlo preto, že človek oddávna zdieľal s holubom skalným skalné skrýše (rozsadliny, jaskyne a pod.) a bystré zmysly holuba skalného varovali človeka pred hroziacim nebezpečenstvom; nemožno vylúčiť ani uplatnenie autodomestikácie tým, že sa holuby samy aktívne pridružovali k ľudským sídliskám. Neskôr, pri prechode človeka k poľnohospodárstvu, sa holub prízivovoval na výsledkoch práce ľudí a tí ho lovili a jedli. Ľudské stavby v mnohých prípadoch nahradili holubom nedostatok skalných hniezdisk; človek naopak privítal možnosť vyberania vajec a mláďat z hniezd. Neskôr sa k tomu pridružili aj podnety náboženské – holub sa skoro stal obetným a kultovým zvieratom. V zásnubných prejavoch a v prísnej monogamii holuba skalného človek videl symbol lásky, mieru a plodnosti. Preto sa holub stal posvätným zvieratom pohanov a neskôr symbolizoval nebeský mier u veľkých náboženstiev (kresťanstvo, židovstvo a islam). Až sekundárne sa u niektorých národov uplatňuje holub pre chutné mäso (Egyptania, Rimania, a pod.). Domestikácia holuba skalného je stará, počiatky siahajú snád' viac než 6000 rokov dozadu do ázijského domestikáčneho centra, s najväčšou pravdepodobnosťou Mezopotámie a Prednej Ázie, odkiaľ sa chov rozšíril do stredomorskej oblasti aj ďalej do Ázie. Rimania zaviedli chov holuba domáceho v celom impériu pre mäso. V poštovej a spravodajskej službe a vo vojensktve sa holuby používali už od dôb starého Egypta.

Holub domáci je výborný letec a holubia pošta bola dlhú dobu v ľudských dejinách prakticky najrýchlejším spôsobom dopravovania správ. Jej nevýhodou však bolý jednak to, že holub unesie len veľmi obmedzený náklad, jednak to, že sa dokázal iba vracáť na miesto, kde už skôr bol a odkiaľ bol pôvodne prevezený. Orientuje se prevažne vďaka vizuálnej pamäti. V súčasnosti má holubia pošta len malý praktický význam, ide skôr o šport a koníček. Tie najúspešnejšie a najkvalitnejšie stotísloché eur.